

Sociale verzekering: Overbruggingsrecht

Welke rechten biedt deze sociale verzekering ?

Dit overbruggingsrecht is de nieuwe en correctere benaming van de vroegere faillissementsverzekering sinds deze uitbreiding kreeg met nieuwe pijlers.

Sinds 01/01/2017 werd het "overbruggingsrecht" uitgebreid met een 4de pijler: stopzetting wegens "economische moeilijkheden".

Het overbruggingsrecht vindt dus, onder voorwaarden, toepassing in 4 pijlers :

- **1ste pijler:** Faillissement van zelfstandigen en de zaakvoerders, bestuurders en werkende vennoten van een failliet verklaarde handelsvennootschap, alsook van niet-handelaren zoals landbouwers en vrije beroepers (geen toepassing op helpers en meewerkende echtgenoten)
- **2de pijler:** Zelfstandigen, helpers en meewerkende echtgenoten die in een positie van onvermogen zitten en een collectieve schuldenregeling.
- **3de pijler:** Een tijdelijke of definitieve gedwongen stopzetting, door zelfstandigen, helpers en meewerkende echtgenoten, buiten hun wil, door een natuurramp, brand, vernieling door derden of allergie (bv. Bakker met bloemallergie). Deze situaties zijn beperkend.
- **4de pijler:** Officiële stopzetting wegens "economische moeilijkheden". Er zijn wettelijk 3 situaties voorzien waarin de zelfstandige, helper of meewerkende partner een beroep kan doen op deze pijler van het overbruggingsrecht. Deze situaties zijn limitatief: ontvangst leefloon, er is een toekenning bijdragevrijstelling door de Commissie voor vrijstelling van bijdragen of een laag inkomen.

Wie strafrechtelijk werd veroordeeld in het kader van het faillissement of zelf zijn onvermogen heeft georganiseerd, komt niet in aanmerking.

Het overbruggingsrecht heeft 2 luiken van tegemoetkoming

- **Maandelijke financiële uitkering gedurende maximaal 12 maanden**
Deze verzekering geeft recht op een uitkering gedurende de eerste 12 maanden vanaf de maand die volgt op het vonnis van faillietverklaring, op het vonnis van ontbinding van het akkoord na faillissement of op de stopzetting. Het maandelijks bedrag is gelijk aan het minimumpensioen van een zelfstandige. Voor 2018 (vanaf 01/09/2018) gelden volgende bedragen : € 1.556,05 voor personen met iemand ten laste en € 1.245,23 voor personen zonder gezinslast. Deze uitkeringen wijzigen jaarlijks.
- **Waarborging sociale rechten**
Deze verzekering vrijwaart bovendien de rechten op gezinsbijslagen en op de ziekteverzekering gedurende maximaal 4 kwartalen en dit zonder bijdragebetaling (geen recht op pensioen voor de betrokken kwartalen). Hier is dus een uitbreiding van het recht. Vanaf 01/01/2017 geeft het overbruggingsrecht niet enkel recht op geneeskundige verzorging maar ook op de uitkeringsverzekering (de primaire arbeidsongeschiktheid en aansluitend invaliditeit) en de moederschapsverzekering.

De sociale verzekering kan meerdere keren aangevraagd worden tijdens de beroepsloopbaan. De effectieve uitkeringen zijn echter beperkt tot 12 maanden.

Aan welke voorwaarden moet de aanvrager voldoen?

De aanvrager kan aanspraak maken op de sociale verzekering inzake faillissement indien **cumulatief** aan volgende voorwaarden is voldaan :

6 basisvoorwaarden voor de 4 pijlers

1. **verzekeringsplichtige** geweest in het sociaal statuut voor zelfstandigen gedurende minstens de **vier kwartalen** voorafgaand aan, naargelang het geval, de eerste dag van het kwartaal dat volgt op datgene van het vonnis van faillietverklaring of op datgene van het vonnis van ontbinding van het gerechtelijk akkoord of op datgene van stopzetting van de zelfstandige activiteit. De aanvrager moet dus de verzekeringsplicht bewijzen tijdens het kwartaal van de faillietverklaring, het begin van de onderbreking of stopzetting van de activiteit en de drie daaraan voorafgaande kwartalen.
2. er moeten **bijdragen verschuldigd zijn in de categorie hoofdberoep** voor bovenvermelde periode van verzekeringsplicht. Concreet betekent dit dat meewerkende echtgenoten ook aanspraak kunnen maken. Zelfstandigen met art. 37 komen enkel in aanmerking als zij de minimum bijdragen voor hoofdberoep betalen. De zelfstandigen met art. 37 die verminderde of geen bijdragen betalen, de bijberoepers en de zelfstandigen die de wettelijke pensioenleeftijd bereikt hebben en de zelfstandige activiteit verderzetten kunnen **NOOIT** in aanmerking komen.
3. **Effectieve betaling van minstens 4 kwartalen** (gedurende de referteperiode van 16 kwartalen). Het gaat om effectieve betaalde bijdragen, er zal dus geen rekening gehouden worden met vrijgestelde of gelijkgestelde kwartalen (cfr. mantelzorg, vrijstelling na bevalling, vrijstelling door de commissie voor vrijstelling). Met regularisaties achteraf wordt ook geen rekening gehouden.
4. **geen beroepsactiviteit** (in binnen- of buitenland) uitoefenen. Het speelt geen rol of de beroepsactiviteit inkomsten genereerd of niet.
5. **geen vervangingsinkomen genieten**. Het bedrag van het vervangingsinkomen heeft geen belang. Bovendien hoeft de aanvrager het vervangingsinkomen niet effectief te genieten, het feit dat er een *potentieel recht* op het vervangingsinkomen is, maakt dat het overbruggingsrecht geweigerd wordt.
Het overbruggingsrecht kan niet genieten worden om de carens-maand bij arbeidsongeschiktheid op te vangen.
6. **hoofdverblijfplaats** moet in **België** zijn.

Bijkomende voorwaarden specifiek per pijler

Faillissement

- het gaat om een **persoonlijk faillissement** van de aanvrager
- het gaat om een faillissement van een vennootschap waar de aanvrager op datum van het faillissement zaakvoerder, werkend vennoot of bestuurder was.
- de aanvrager mag **niet strafrechtelijk veroordeeld** zijn bij het faillissement.
- Meewerkende echtgenoten en helpers zijn bij deze pijler uitgesloten.

Onvermogen (collectieve schuldenregeling)

- binnen de periode van drie jaar vóór de eerste dag van het kwartaal volgend op het kwartaal waarin de zelfstandige activiteit werd stopgezet, moet de aanvrager :
 - ofwel een homologatie van een minnelijke aanzuiveringsregeling hebben verkregen
 - ofwel een gerechtelijke aanzuiveringsregeling opgelegd gekregen hebben
 - ofwel een aanpassing of herziening van de regeling hebben verkregen.
- de aanvrager mag **niet met bedrog** het onvermogen hebben georganiseerd
- er moet een **officiële stopzetting** van de zelfstandige activiteit zijn

Gedwongen onderbreking

- door één van de vier limitatief voorziene situaties: natuurramp, brand, vernieling door derden of allergie.
- In dit geval mag het om een loutere onderbreking gaan. Het hoeft dus geen definitieve stopzetting te zijn.

Economische moeilijkheden

- Er moet een officiële stopzetting zijn
- Het gaat om stopzetting om één van de drie limitatief bepaalde situaties: ontvangst leefloon, beslissing bijdragevrijstelling of laag inkomen.
 - o **Leefloon:** de aanvrager ontvangt op het moment van de stopzetting een leefloon.
 - o **Bijdragevrijstelling:** de aanvrager bekwam in de periode van 12 maanden voorafgaand aan de stopzetting, een beslissing van de Commissie voor Vrijstelling van Bijdragen tot vrijstelling van bijdragebetaling (volledig of gedeeltelijk).
 - o **Laag inkomen:** de aanvrager moet aantonen dat zijn inkomen de minimale bijdragedrempel (hoofdberoep) niet overschrijdt, zowel tijdens het jaar van de stopzetting als het voorafgaande jaar. In het geval van een meewerkende echtgenote gaat het om de minimum bijdragedrempel voor deze categorie.
 - **In het geval van helper of meewerkende echtgenoot** moet ook **de geholpen zelfstandige** in de situatie zijn dat het inkomen beneden de minimale bijdragedrempel ligt.
 - In het geval de aanvrager **een vennootschapsmandataris** is moet er bijkomend aangetoond worden dat het inkomen van de betrokkene onder de minimale bijdragedrempel blijft **én** er moet een procedure tot ontbinding en vereffening van de betrokken vennootschappen zijn gestart **én** er moet bewezen worden dat de vereffening géén vermogensvoordeel oplevert voor de aanvrager.
- **De toekenning is afhankelijk van een minimum aantal pensioenvormende kwartalen.**
Er moeten minstens 8 kwartalen van pensioenopbouw aangetoond worden. Afhankelijk van het aantal kwartalen dat aangetoond kan worden kan er langer beroep gedaan worden op het overbruggingsrecht.

Aantal kwartalen opgebouwde pensioenrechten	Aantal maanden/kwartalen overbruggingsrecht
< 8 kwartalen	Geen recht
8 kwartalen < 20 kwartalen	Drie maanden/één kwartaal
20 kwartalen < 60 kwartalen	Zes maanden/twee kwartalen
>60 kwartalen	Twaalf maanden/vier kwartalen

Formaliteiten

De persoon die beroep wenst te doen op het overbruggingsrecht moet een **aanvraag indienen** bij zijn sociaal verzekeringsfonds vóór het einde van het kwartaal volgend op het kwartaal waarin het faillissement of de ontbinding van het gerechtelijk akkoord werd uitgesproken of de zelfstandige activiteit werd stopgezet. De aanvraag dient te gebeuren met een **aangetekende brief** of door neerlegging van een **verzoekschrift** ter plaatse. De gedupeerde zelfstandige ontvangt dan een inlichtingsformulier dat hij binnen de 30 dagen moet invullen en terugsturen en in het geval van de stopzetting van het nodige bewijsmateriaal moet voorzien.